

Tid til at stoppe op?

Nogen gange må man stoppe op for at se, hvor man er – særligt når farten er høj.

Når sommeren begynder at trænge sig på, falder mine tanker på et lille sted i Sydfrankrig – en lille campingplads ikke langt fra Bandol og Cassis. Vi er kommet der i mange år, ligesom stort set alle der kommer der. Der dukker selvfølgelig altid nye mennesker op, men på den måde vokser kernen bare. Og campingpladsen vokser – måske ikke fysisk, men i bevidstheden. Børnenes legekammerater, fra da de var 5-6 år gamle, bliver ferie kæresten osv. Det bliver vores campingplads – vores mål med sommerferien.

Det betyder også meget for hvordan vi kommer derhen. Det er en tur på ca. 1750 km, så når familien er samlet og pakket, er der afgang. Går alt godt, er vi der på samme tid, som vi tager afsted dagen efter. Det går alt sammen, fordi vi er fælles om vores mål – så kan vi dele udfordringerne ved den lange tur.

Måske skulle vi bruge flere penge på vores bil. Det er sket at instrumentbrættet er begyndt at lyse op, og vi har måttet finde en mekaniker, og er blevet en dag eller 2 forsinket på vejen. Vi er stoppet op og endt et helt andet sted – kastet ud i en ny verden, men vi er afsted sammen, og det mærker man. Vi er der for alvor for hinanden, for vi er alle i samme båd/bil. Det, at vi er stoppet op, beriger vores familie, og vi får øje på hinandens kvaliteter. Asger, der ikke kan sidde stille og må ud over stepperne, kender hele campingpladsen inden der er gået 10 minutter. Emma, der får småsten og pinde til at blive en helt ny verden af mennesker, dyr, borge og bondegårde. Katja, der når vi har sat teltet op, får sat styr på det hele, så den nye lejr fungerer. Og mig. Tja, jeg er god til det med at finde den rigtige mad og særligt rosévin, og så selvfølgelig finde det bedste sted at spille petanque. Jo, vi har alle vores kvaliteter 😊.

Det er sket at vi har ændret målet, men det gør noget ved turen. Kunne vi ikke ligeså godt blive hjemme, tage til Tjekkiet, Spanien, Italien osv. Målet bliver uklart – tvivlen vokser. Der bliver uro på både for- og især bagsædet, og turen bliver for alvor lang.

Hvad vil jeg egentlig med den historie? Det er selvfølgelig fordi, jeg tror, der er en pointe, noget vigtigt at finde i den.

Hvis vi kigger på vores fælles rejse, så begynder den når vores børn starter på vores lille friskole. Det er ikke en hvilken som helst skole, men derimod en skole vi har

valgt til vores børn, fordi vi tror på de værdier den bygger på. Vi har et fælles grundlag at rejse på.

Derfor er det værdisæt, der ligger til grund for skolen, lavet i samarbejde med forældrene, og det er det, der giver værdierne validitet.

De 3 værdier, der er grundlæggende for både tanke og handling i skolens dagligdag, er som I ved:

Tryghed – fællesskab – læring

Den tryghed der skaber den tillid til sig selv og andre, og ruster barnet til at møde nye udfordringer.

Nøgleord for tryghed er: Anerkendelse, accept og respekt.

Et fællesskab der forpligter alle på og omkring skolen til at være del af et forpligtende fællesskab. Et fællesskab hvor den enkeltes frihed, hensynet til mindretallet og deltagernes ligeværdighed er centrale omdrejningspunkter.

Nøgleord for fællesskabet er: medinddragelse, medbestemmelse, medansvar og demokrati.

En forståelse af læring som noget der bygger på barnets medfødte nysgerrighed, som nærer fantasien med fantastiske fortællinger og skaber rum for at opleve historiens vingesus.

Vi skaber det rum for fordybelse, der gør at vi kommer ind til kernen af fagene. Hvor vi med glæde opdager, at jo mere vi ved, desto større bliver vor videns horisont.

Nøgleord for læring er: Nysgerrighed, begejstring, lær at lære, glæde og fordybelse.

Det er vores grundlag for at drive skole og målet med værdierne er, at skabe livsduelige mennesker med lyst til at møde den foranderlige, forunderlige verden med livsmod, nysgerrighed og skabertrang.

Siden vi begyndte vores skole i 2003 har verden omkring os forandret sig, og selvom vi har holdt fast i værdierne, og har brugt fælles forældremøder på at nå en fælles forståelse for værdierne gennem arbejdet med vores værditræ og derved skabt et

fælles fodslag for skolens hverdag, så oplever jeg at værdierne kommer mere og mere under pres.

Jeg bliver i tvivl om vores værdier er forenelige med samfundets mål. Her er det vigtigt at skelne mellem samfundets mål, og den lovgivning vi driver skole på baggrund af. Men som i eksemplet fra mine frankrigsture, så sker der noget når målet forplumres.

I debatten d.31.januar på DR2 var spørgsmålet: Hvad (ud)danner vi de unge til?

Her blev Knud Romers bidrag til debatten klippet sammen i et om end noget sortseerisk klip om samfundets mål med børnene.

<https://www.facebook.com/Debatten/videos/370222023803156/>

Hvis samfundets mål reelt vægtes i forventet livsindkomst –Hvis vores rolle i samfundet fortsætter længere ud i den kæde der forvandler os fra borgere med selvstændige tanker meninger, holdninger og værdi til forbrugere, der skal tilfredsstilles, så vi ikke bliver for kritiske? Så er jeg helt sikkert ikke enig i samfundets mål.

Jeg tror og håber det ikke, for samfundet er jo også os.

I folkeskolelovens formålsparagraffer hedder det:

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem **lyst til at lære** mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og **skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst**, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får **tillid til egne muligheder** og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, **medansvar**, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af **åndsfrihed, ligeværd og demokrati**.

Det er en smuk formålsparagraf – en som jeg som friskolemenneske, kan tilslutte mig, men som, hvis Knud Romers beskrivelse af samfundets mål med børnene, er båret af værdier, der er i opposition til samfundet selv. Det er et problem i sig selv,

et problem som i høj grad har sin rod i PISA-forskrækkelsen fra år 2000, og som i den grad har været med til at forme den folkeskole vi har i dag. En centralt styret folkeskole baseret på nationale test – eller nationale ”tæsk”, som jeg har hørt flere folkeskolelærere omtale den. En folkeskole hvor nu efter den sidste lovtilføjelse i juni 18 og som med justeringer i øjeblikket, er endt et sted, hvor der ikke længere er et eneste fag, der ikke indgår i folkeskolens afgangseksamen.

En folkeskole, som politikerne selv procentuelt i højere grad vælger fra til fordel for frie grundskoler, end den gennemsnitlige dansker.

Jo, det er vigtigere end nogensinde, at vi i højere grad har for øje at:

Det er ikke alt der kan måles, der har værdi, og det er ikke alt der har værdi, der kan måles.

Efter min mening er folkeskolens afgangsprøve eller eksamen i øvrigt både uambitiøs og fejlslagen.

Uambitiøs fordi den ikke udvikler og måler den enkeltes potentiale og fejlslagen fordi den ikke tester børnene i de kompetencer/færdigheder, der er brug for i det moderne globale samfund.

Nok om folkeskolen i denne omgang, for I har jo valgt friskolen til.

Ikke desto mindre møder jeg også her på skolen forældre, der allerede i børnehaveklassen bliver stressede på deres børns vegne. Det kan ikke være sundt for hverken børn eller forældre.

Med andre ord, så er bilen fra min indledende historie gået i stykker. Vi er nødt til at stoppe op og mærke efter hvorfor vi er her - hvilke værdi vi bygger vores skole på. Vi må blive klarere på hvilke værdier vi vurderer er væsentlige – hvilke værdier der hjælper os til at se hinandens kvaliteter frem for at finde hinandens fejl, så vi kan skabe et endnu sundere læringsmiljø for vores børn.

Vi har som friskole en række muligheder for at drive skole på en måde, som vi kan stå inde for – efter det man kalder vores egen overbevisning.

I friskoleloven står der nemlig:

”§ 1. Friskoler og private grundskoler (frie grundskoler) kan inden for rammerne af denne lov og lovgivningen i øvrigt give undervisning, der stemmer med skolernes

egen overbevisning, og **tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning.**”

”Stk. 2. Frie grundskoler giver undervisning” ..... ”**som står mål med**, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke **forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre** samt **udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse** og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.”

Den store forskel ligger i formuleringen ”står mål med”. Vi har faktisk lov til at holde fast i en skole, der har fokus på de værdier, vi synes er vigtige. En skole, som ikke bare står mål med folkeskolen, men på mål for god undervisning – en undervisning der ikke kun rummer de faglige mål, men som sætter det dannelsesmæssige i højsædet – værdierne frem for fagene – mennesket frem for systemerne.

Det er den skole jeg, som pædagogisk leder af skolen, gør mit bedste for at skabe og værne om, og som jeg gerne i højere grad vil have jer til at være med til at skabe og værne omkring.

Vores skoles værdier er under pres, fordi der fra politiske hold opfindes flere og flere ting, der testes i – bare fordi man kan, og ikke fordi det nødvendigvis har reel værdi. Tests der i sidste ende bliver så styrende for undervisningen, at vi allerede nu isolerer 9. klasse, for at det ikke skal gå ud over den ”gode undervisning” for de andre elever i udskolingen. Det er da tankevækkende.

Da vi startede Tandslet Friskole bestod Folkeskolen Afgangsprøve af prøver i: Dansk, matematik, engelsk, og fysik/kemi og tysk, hvis man havde valgt det.

I dag er der prøver i alle fag: Dansk, matematik, engelsk, fysik/kemi, tysk, samfundsfag, historie, kristendom, biologi, geografi, idræt, håndværk og design, madkundskab, billedkunst og musik. Jeg er selvfølgelig med på at nogle af fagene er udtræksfag og nogle er valgfag, men indtil sidst i april hænger muligheden for prøve over alle fagene. Og for at det rent praktisk kan lade sig gøre har man nu også flyttet en prøve ned i 8. klasse.

Samtidig med forøgelsen af prøvefag har man udskiftet Afgangsprøven med en Afgangseksamen, så man nu kan dumpe i grundskolen. Jeg har svært ved at se, hvordan det kan komme nogen til gavn. Det er vel nærmest en måde at genindføre spanskrøret, så vi kan banke dem, der i forvejen har det svært.

Det er ikke fordi jeg er modstander af karakterer – det er de slet ikke vigtige nok til.

Det er ikke fordi jeg er modstander af prøver – for det kan være rart at få prøvet sin viden af.

Det er fordi jeg som friskoleleder ikke bare vil stå mål med Folkeskolen, men også på mål for god undervisning der rummer og opbygger alle børnene. Fordi jeg er så ambitiøs, at jeg tror på, at det er nemmere at ramme plet ved at tage sigte på den enkeltes potentialer i stedet for at skyde med spredehagl af prøver og derved ramme mindste fællesnævner for alle.

Mit håb med denne tale er, at kunne sætte gang i en debat, så vi fremadrettet også kan arbejde på at blive den bedste skole for netop jeres børn. En skole der fortsat ikke kun står mål med folkeskolen, men tør stå på mål for den gode undervisning og tør stå på mål for sine værdier, og hvem ved måske tør sige, nej tak, til test-tyranniet. På den måde tror jeg, at vi alle ender på den rigtige campingplads på trods af samfundets motorproblemer.

Rasmus Ladefoged, generalforsamling 2019